

T.C.
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

MEDİHA ÜNVER “KAPISIZ KİLİTLER” ÖYKÜ
İNCELEMESİ

BİTİRME TEZİ

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Hakan SOYDAŞ

Hazırlayan

Melike KAVUNCU

353632

TRABZON 2023

T.C.
KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

MEDİHA ÜNVER “KAPISIZ KİLİTLER” ÖYKÜ
İNCELEMESİ

Hazırlayan
Melike KAVUNCU
353632

Tezin Teslim Tarihi : 9 Haziran 2023

Tezin Danışmanı : Dr. Öğr. Üyesi Hakan SOYDAŞ

Türk Dili ve Edebiyatı Bölüm Başkanı: Prof. Dr. A. Mevhibe COŞAR

Trabzon 2023

İÇİNDEKİLER

| | |
|--|----|
| İÇİNDEKİLER | ii |
| ÖNSÖZ | 1 |
| BİRİNCİ BÖLÜM: MEDİHA ÜNVER'İN HAYATI..... | 2 |
| 1.1. Doğumu ve Çocukluk yılları | 2 |
| 1.2. Gençlik Yılları ve Eğitim Hayatı | 3 |
| İKİNCİ BÖLÜM: ÖYKÜ TAHLİLLERİ..... | 8 |
| 2.1. Çerçici | 8 |
| 2.2. Ateş, Duman, Kar ve Kül | 9 |
| 2.3. Misket | 9 |
| 2.4. Çakıl Taşları | 10 |
| 2.5.Şafak Yorgunu | 11 |
| 2.6. Elmas | 13 |
| 2.7. Siyah İnci Beyaz Tarak | 14 |
| SONUÇ | 16 |
| KAYNAKÇA..... | 17 |

ÖNSÖZ

Mediha Ünver'in kalemiyle ustalıkla ele alınan ve Bilgi Yayınevi etiketiyle basılan "Kapısız Kilitler" adlı öykü kitabı, yazarın ilk eseri olarak yayımlanmıştır. Kitabın editörlüğünü Biray Üstüner üstlenmiş olup, Kültür Bakanlığı tarafından İlk Eser Desteği almıştır. Çorumlu yazar, çocukluğunu geçirdiği köy hayatını, yaşadığı travmaları ve toplumsal sıkıntıları ele almıştır. Folklorik öğeleri, betimlemeleri ve yöresel dili başarılı bir şekilde kullanarak eserine sık sık yer vermiştir.

Bu çalışmamızda "Kapısız Kilitler" adlı öykü kitabı tema ve karakterler açısından ele alınacak ve tahlil edilecektir. Çalışma iki bölüme oluşmakta olup, ilk bölümde Mediha Ünver'in hayatı genel hatlarıyla ele alınacak ve ardından her bir öykü kendi içerisinde temalarına göre ayrılarak değerlendirilecektir.

Çalışmamda benden desteğini eksik etmeyen, birinci ağızdan bilgi aktarımı yapmama vesile olan Mediha Ünver'e teşekkürlerimi borç bilir saygı ve sevgilerimi iletmek isterim. Sevgili arkadaşım Serap Geldi'ye yardımları ve süreç boyunca vermiş olduğu fikirleri için teşekkür ederim. Son olarak, hazırlık sürecinde bana rehberlik eden danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Hakan Soydaş'a ayrıca teşekkürlerimi sunarım.

BİRİNCİ BÖLÜM: MEDİHA ÜNVER'İN HAYATI

1.1. Doğumu ve Çocukluk yılları

Mediha Ünver, 1965 yılında Çorum'un Alaca ilçesinde bulunan Koçhisar köyünde çiftçi bir ailenin altıncı çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Yoksulluğun hüküm sürdüğü bir ortamda, insanların geçim mücadelesiyle boğuştuğu bir yerde yetişmiştir. Bu sebeple, kendi halinde büyüyen bir çocuk olarak, ebeveynlerinin çocuklarıyla ilgilenmek için zamanı olmadığı bir ortamda büyümüştür. Eli iş tutabilecek yaşa geldiğinde, kuzularını merada otlatır, tezek yapar ve bol bol pınardan su taşırdı.

Yazın bulamadığı ilgiyi, sevgiyi kış aylarında yaşardı. Akşamları babası çocuklarını ocak başında toplardı ve gaz lambası ışığında dinlemeye doyamadıkları Dede Korkut hikayelerini okurdu. Yaşları ona yakın olan iki ağabeyi en yakın arkadaşlarıydı. Daha çok onlarla oynar, kasabadan getirdikleri Teksas Tombiks kitaplarıyla ilgilenir veya onlarla sapan atma yarışına girerdi.

Ünver, okumayı çok seviyordu. Öyle ki, okuyacak bir kitap bulamadığı zamanlarda gazetelerden yapılan kese kağıtlarını yırtıp onları okurdu. Kitaplar, ona tepenin ardındaki bilmediği dünyadan ışıltılı ve heyecan verici haberler getirirdi. Bu haberler, onu farklı diyarlara götürür ve hayal dünyasında maceralara sürüklerdi. Okudukça düşler kurar, hayal gücünü genişletir ve bilgi dünyasında kendini geliştirirdi.

Ünver, sınıfın en gözde öğrencisiydi. Bunun, derslerindeki başarısının etkisi olduğu kadar, okula erken başlaması ve yaşının küçük olması da etkiliydi. Özellikle hayranlık duyduğu öğretmeni, ona bisikletiyle gezmeler yapacak kadar ayrıcalıklı davranırdı. Evlerinde sık sık misafir olarak ağırladıkları öğretmeni gibi, o da ileride öğretmen olmayı hayal ediyordu.

Ünver, öğretmenlik mesleğini seçerek gelecekte diğer öğrencilere rehberlik etmek ve onlara ilham vermek istiyordu. Eğitim alanında derinlemesine bir bilgiye sahip olmak için derslerine büyük özen gösteriyor, her fırsatta kitaplarla besleniyordu. Hayalinde canlanan sınıfta kendini dolu dolu bir öğretmen olarak görür, öğrencileriyle etkileşime geçmek ve onların potansiyellerini ortaya çıkarmak

için sabırsızlanırdı.

Köylerinde ortaokul bulunmuyordu. İlkokulu bitiren kızların zaten gelinlik çağına geldiği düşünülürdü. Okuma yazma bilmeyen annesinin tüm direnişine rağmen, aydın görüşlü biri olan babası onu, evlenip Antakya'ya giden ablasının yanına okumak için göndermediği takdirde, köylerinin ilk okuyan kızı olamayacaktı.

Antakya'ya varışıyla birlikte, Ünver yeni bir dünyanın kapılarını araladı. Ablasının yanında okuyarak yeni bilgiler edinme fırsatını elde etti. İçten gelen bir azim ve kararlılıkla derslerine sarıldı, kütüphaneleri keşfetti ve kendini geliştirmeye odaklandı. Öğretmenlerinin rehberliğinde, hayallerini gerçekleştirmek için büyük bir çaba gösterdi.

Babasının cesaret verici desteğiyle ve annesinin gizli gururuyla, Ünver, köylerindeki diğer genç kızlara da örnek oldu. Yılmadan, engellerle mücadele ederek köyün ilk okuyan kızı olarak tarihe geçti. Eğitim ve öğrenim arzusuyla dolu olan Ünver, gelecekte köyündeki diğer genç kızlara da ilham olmayı hedefledi.

1.2. Gençlik Yılları ve Eğitim Hayatı

Daha on yaşındaydı ve ilk kez ailesinden, toprağından, suyundan ve kuzularından ayrılmıştı. Her şey, her yer farklıydı. Öylesine büyük bir yerdi ki, şehir sanki onu yutacakmış gibi hissettirirdi. Sınıfındaki diğer öğrenciler ne yapıyorlardı acaba? Kızların saçları onunkilerden daha parlaktı, ayakkabıları rugandı ve elbiseleri puantiyeliydi.

Yeni ortamına alışmak için büyük bir çaba gösteriyordu. İlk günlerinde şaşkınlık içindeydi, ama zamanla yeni arkadaşlar edindi ve onlarla uyum sağlamaya başladı. Şehir hayatının ritmiyle tanıştıkça, farklılıkların bir zenginlik olduğunu keşfetti. Kızların parlak saçları, puantiyeli elbiseleri ve modern ayakkabıları ona yeni bir dünyanın kapılarını açıyordu.

Yavaş yavaş, kendini geliştirmeye odaklandı. Şehirdeki kütüphaneleri keşfediyor, yeni kitaplarla tanışıyor ve kendi tarzını bulmaya çalışıyordu. Şehirdeki fırsatların ve imkanların farkına varıyor, hedeflerine ulaşmak için azimle çalışıyordu. Her gün biraz daha büyüyordu ve şehrin sunduğu olanaklarla hayallerini gerçekleştirmeye yaklaşıyordu.

Ama öğretmenleri çok iyiydi, özellikle de durmadan okuması için ona kitaplar veren Türkçe öğretmeni... Ancak, sadece ders çalışmasını öğütleyen ablası, başka kitaplar okumasını istemiyordu. "Derslerine odaklan!" diye sürekli tembihlerde bulunurdu. Üç çocuğun salonda yattığı, iki göz odalı daracık evde yaşamaktaydılar. "Elektriği yakma, çocuklar uyanır!" diye uyarılırdı. Ancak sokak lambasının verdiği ışıkla gizlice okuyup bitirdiği Fakir Baykurt'un "Kaplumbağalar" adlı kitabını geceleri okumaktan geri durmazdı.

Kitaplar, onun için bir dünyanın kapılarını aralıyordu. Her sayfada yeni maceralara dalıyor, hayal gücünün sınırlarını zorluyordu. Okumak, onun için hem bir tutku hem de bir kaçış noktasıydı. Gece yarısı sessizliğinde, kitapların sayfalarını çevirirken gerçek dünyadan uzaklaşıp hayal dünyasına dalıyordu. Bu gizli okuma seansları, ona sınırları aşan bir bilgi ve anlayış sunuyordu.

Her ne kadar ablası derslerine odaklanmasını istese de, Ünver'in içindeki okuma aşkı hiç sönmedi. Zorluklara rağmen, sınırlı imkanlara sahip olmalarına rağmen, o kitaplarla beslenmeye devam etti. Her okuduğu kitap, ona yeni bir dünyanın kapılarını açıyor, hayal gücünü besliyordu. Ünver'in hayal dünyası, daracık odasının sınırlarını aşıyor ve engelleri aşarak geleceğe doğru ilerliyordu.

"Onların kolalı yakaları, ütülü kıyafetleri varsa benim de gücüm, kuvvetim vardı" diye düşünüyordu Ünver. Beden eğitimi öğretmeni, atletizm seçmesini önermişti." Demedim mi size kimse beni geçemez! Hem okumada hem de koşuda" diye ekliyordu. Öğretmeni, ondan okulunun yarışlarda temsil etmesini istiyordu. Nihayet, köydeki popülerliğini burada da yakalamıştı ve kendini geliştirme çabası yeniden ortaya çıkıyordu.

Atletizm seçimi, Ünver'in özgüvenini daha da artırmıştı. Koşu pistinde hızla ilerlerken, kendini güçlü hissediyor ve başarıya doğru adımlar atıyordu. Öğretmenin desteği ve teşvikiyle, antrenmanlara katılarak performansını sürekli geliştireliyordu. Yarışlarda okulunu temsil etme fırsatı, ona büyük bir gurur ve motivasyon kaynağı oluyordu.

Ünver, bedeninin sınırlarını zorlarken aynı zamanda akademik başarısını da sürdürüyordu. Kitaplara olan ilgisi hiç azalmamış, okuma tutkusuyla kendini geliştirmeye devam etmişti. Hem zihinsel hem de fiziksel olarak güçlü olmanın

önemini anlıyordu ve her iki alanda da kendini kanıtlamak için azimle çalışıyordu.

Köyündeki popülerlik, artık sadece orayla sınırlı kalmıyordu. Yarışlarda gösterdiği performans ve çabalarıyla, okulda da saygı gören bir isim haline gelmişti. Hem spor hem de akademik alanda elde ettiği başarılar, onun hedeflerine bir adım daha yaklaşmasını sağlıyordu. Ünver, geleceğe dair büyük hayallerle dolu, güçlü bir genç olarak adını duyurmaya devam ediyordu.

Üç çocuğunu da bir şekilde okutmaya çalışan babası, birkaç tarlayı satarak Ankara'ya göç etmişti. "Yeter!" dedi annem yine. "Ortaokulu bitirdi, okuyup da alim mi olacak kız başına! Oturup çeyizini hazırlasın." Kavga dövüşlerin ardından, Kız Meslek Lisesi Elektronik Bölümüne kaydoldular. Şehirde, evleriyle okul arasından başka bir yer tanımiyordu. Kitaplar olmasaydı ne yapardı! Annesinin gönlünü hoş tutmak için, nakışlar ve danteller arasına sıkıştırılmış klasikler, dönemin ruhuna uygun siyasi kitaplar ve şiirler vardı. Ünver, şiir okuma yarışmasında olduğu gibi yüksek atlama yarışmasında da birinci olmuştu. Duygusal yoğunluğunu mısralarda ifade ederken, enerjisini sporda sergiliyordu. Zorlu koşullarda başarılı olmaktan başka şansı yoktu, kendi yolunu açmak için mücadele etmek zorundaydı.

Okulu dereceyle bitirip dershaneyle bile gitmeden Üniversite'yi kazandı. Gazi Üniversitesi Teknik Eğitim Fakültesi Elektronik Bölümü'nü başarıyla tamamlayan Ünver, kariyerine öğretmen olarak devam etti. Evlilik yaparak iki kız çocuğu dünyaya getirdi ve bekar olan kızı ile yaşamını sürdürmektedir.

Ünver'in öğretmenlik kariyeri boyunca öğrencilerine büyük bir ilgi ve sevgiyle yaklaştığı biliniyordu. Öğrencileriyle güçlü bir bağ kurar, onları motive eder ve başarıları için destek olurdu. Sınıfında öğrencilerine yeni bilgileri aktarmanın yanı sıra, onları karakter gelişimi ve sosyal beceriler konusunda da yönlendirirdi.

Ailesine büyük önem veren Ünver, çocuklarıyla vakit geçirmek ve onların yeteneklerini keşfetmek için özen gösterirdi. Evde düzenli olarak kitap okuma saatleri düzenler ve çocuklarına okuma alışkanlığı kazandırmaya çalışırdı. Aynı zamanda, onları spora teşvik eder ve yeteneklerini geliştirmeleri için desteklerdi.

Ünver, aile ve kariyer arasında denge kurmayı başaran biriydi. Hem ev işlerine yardım eder hem de mesleğinde başarılı bir öğretmen olarak öğrencilerinin hayatlarına dokunmaya devam ederdi. Hayatını ailesiyle birlikte sürdürerek, sevgi dolu bir ortamda mutlu ve tatmin olmuş bir yaşamı başarıyla inşa etti.

1.3. Sanat Hayatı ve Eserleri

Seçtiği meslek, derin analitik düşünceye dayanan bir teknik alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Edebiyat ise ruhunu besleyen bir kaynaktır. Okuma fırsatı bulamadığı en zorlu zamanlarda bile, yatağa uzandığında başucunda bir kitap olmazsa, eksik bir hisse kapılırdı. Yazarlık, onun için öyle yüce ve uzak bir hedef gibiydi ki, ona ulaşmayı hayal bile edemezdi. Ancak çocuklarını büyütme başladığında, kendine daha fazla zaman ayırma fırsatı buldu ve ilgi alanı olan sinemaya daha fazla vakit ayırmaya başladı. Film analizi, senaryo yazma, kurgu ve görüntü yönetmenliği gibi kurslara katıldı. Bir uzun metraj film ve birkaç kısa film senaryosu kaleme aldı.

Yazar arkadaşlarından biri, dilinin öykülere çok uygun olduğunu söyledi. Öykü yazma tekniği hakkında hiçbir bilgisi olmasa da, yeni şeyler keşfetme tutkusuyla doluydu. Ne kadar ilerleyebilirim? Kendimden neler çıkarabilirim? Bu soruların cevaplarını bulmak, onun için son derece eğlenceli ve heyecan vericiydi. Hiç kimsenin etkisi altında kalmadan, kimseyle yarışmadan, kendi iç dünyasında özgürce yaratıcılığını keşfetmek istiyordu.

Öykü yazmaya başlama serüvenini şu şekilde anlatıyor Ünver: "Cesaretimi toplayarak kalemi elime aldım. Tam anlamıyla cahil cesaretiyle başladım. Bu benzersiz ve büyümlü bir yolculuktu. Kısa sürede hayatımın merkezine yerleşti. Yazdım, yazdım... Bu süreçte edebiyat çevreleriyle etkileşimde bulundum. Öykünün teknik öğelerini öğrendikçe, öykülerimi defalarca gözden geçirdim. Üç yıl boyunca yazarken kitabımın yayımlanacağı beklentisi içinde değildim. Sadece zevk aldığım için yazıyordum. Bu beklentisizlik, kalemi özgür kılmış olmalı. Öykülerim dergilerde yer almaya başladı. Arkadaşlarımın önerisiyle bir dosya oluşturmaya başladım. Başkalarından esinlenmeden yazdığım için dosya kendine özgü bir nitelik kazandı. Kapısı Kilitler adımı verdiğim dosyayı Bilgi Yayınevi'ne gönderdim ve kısa bir süre içinde yanıt aldım, dosyam kabul edildi. Dosya daha sonra Kültür Bakanlığı İlk Eser Desteği yarışmasına gönderildi ve bu ödülü kazandı."

Kapısız Kilitler, pandemi günlerine rağmen edebiyat çevresinde büyük ilgi gördü. Cumhuriyet, Birgün, Hürriyet, Milliyet, Evrensel gibi gazetelerde ve birçok dergide kendine yer buldu. Edebiyat bilimcisi ve eleştirmeni Sayın Profesör Dr. Nazire Akbulut, Kapısız Kilitler hakkında yazdığı bir makalede, lise ve üniversitelerde şiiresel

nesir üzerine kaynak kitap olarak gösterilmesi gerektiğini vurguladı.

Ünver'in ikinci dosyası olan Gülbahar adlı roman ise yayınevi aşamasındadır. Şu anda üçüncü dosyası üzerinde çalışmalarını sürdürmektedir.

İKİNCİ BÖLÜM: ÖYKÜ TAHLİLLERİ

2.1. Çerçici

Kapısız Kilitler 'in ilk öyküsü "Çerçici"ydi. Bu öykü, köyün baraj suyu altında kalması ve iç göç yaşanmasıyla birlikte gerçekleşen olayları anlatıyordu. Elli yaşlarındaki bir kadının köyde kalan mezarlığa yaptığı bir ziyaret sırasında, çocukluk yıllarında köyün bakkalı olan Dopı ile ilgili anılarına yolculuk yapmasını konu alıyordu. Öyküde, eksik olarak tanımlanan bir sakat insanın biyografisini tamamlama çabası da vardı. Bu çaba, Dopı'nın bilinmeyen psikolojisine ışık tutma amacını taşıyordu.

Çocukluk yıllarının yetişkin anlatıcısı, sakat algısı oluşmuş bir kişinin psikolojisine odaklanıyordu. Ana karakter, Dopı olmasına rağmen, öykünün başlığı "Çerçici"ydi. Mediha Ünver, anlatmak istediği olay, kişi veya olgu için şiir dilini tercih ettiği gibi, doğrudan betimleme kadar dolaylı veya karşıtı tanımlamalarla da ifade etmeye çalışmaktaydı.

Öykü bütün olarak ele alındığında, Çerçici karakterinin Dopı için bir korkulu rüya olduğu ve sakat olmasından dolayı onun hayatına bir şekilde özendikleri yorumlanıyordu. Çerçici'nin yürüyebiliyor olması ve köylülerin ona sahip çıkması, Dopı'yi kıskançlık içinde bırakıyordu. Mediha Ünver, bu durumu dizelerinde şu şekilde açıklıyordu:

"Çer-çi-ciiiiiiii..."

"Gelişi değil de, gidişiydi onu delirten! Kendi gidemeyişiydi... Bir gün yine Çerçici geldiğinde ve yine bir ispiroto deliliğinde ve yuları, gövdesine kök salan kuru ağaca bağlı vahşi atı, ehlileştirilebilme umudunu yitirdiğinde saldı atı, Çerçicinin ardından..."(Ünver,2020:16).

Çerçi, köy pazarları gibi yerlerde dolaşarak ufak tefek ev eşyaları satan bir kişiye denir. Şehir merkezlerine yakın köylerde, lastik tekerlekli arabalar, atlar veya el arabalarıyla çeşitli ihtiyaç ürünleri satanlar Çerçici olarak bilinir. Çerçilikle uğraşanların çoğunluğu erkektir. Dopı ve Çerçici arasında yaşananların sadece Dopı'nın kendi iç dünyasında yaşadığı yalnızlık, dışlanmışlık ve işe yaramazlık duygusuyla ilişkilendirildiği gözlenmektedir. Kahramanın köye ısrarla gelmesini inatlaşma olarak düşünmesi ve her gördüğünde onu kovalayarak gitmesini istemesi, iç dünyasında yaşadıklarının bir göstergesidir. "Çerçici" adlı öyküde, fiziksel

engelliliği sosyal engellerle pekiştirilen karakterin iç dünyasına, yani yüreğine bakma fırsatı yakalanmak istenmiştir.

2.2. Ateş, Duman, Kar ve Kül

“Ey Sevgili, Sebebim, Çarem!” şeklinde başlayan bu öyküde aşk, sevgi ve özlem temaları işlenmiştir. Aşk duygusunda bireyin kendini arayışını anlatır. Öyküde ateş, aşkı simgelemektedir. Dişi ve erkeğin, zıtların birliği kavramına göre (çiy tanesi ve kıvılcım) birbirinde varoluşunu, birbirini tamamlamasını konu edinilmiştir. Duman, aşkta yaşanan zorlukları temsil ederken, kar ateşin sönüşünü ve zorluklara yenik düşmüş bir aşkı simgelemektedir. Ayrıca, yaşanmamış veya yarım kalmış bir aşktaki tamamlanamamışlık duygusunu "kül" benzetmesiyle ifade etmiştir. Yazar, sevgilisini betimlerken aşağıdaki benzetmeleri kullanmıştır: “*Gülüşün sabah, gözlerin gün ışığı. Vurunca dua çiçekleri açar gönlümde, gövdem harman yeri...*” (Ünver, 2020:19)

Bölüm genel olarak ele alındığında şiir ile öykünün harmanlandığını ve ortaya çıktığını görmekteyiz. Öyküde imgelerin yoğunluğu azaltılmış ve sık sık metaforlara yer verilmiştir. Ünver, kitabının diğer bölümlerinde de şiirselliği ön plana çıkarmış, olayları bu ekseninde okuyucuya sunmuş ve süslü dilini kullanarak harmanlamıştır. Belirli bir baş karakter bulunmamaktadır. Bunun yerine, iki kişi arasında tutkulu bir aşk anlatılmıştır.

2.3. Misket

İki kardeşin çocukluk travmalarının ele alındığı bu öyküde anlatıcı, hakim bakış açısını kullanmıştır. Abisinin hastalığı ve anne-babasından gördüğü hem fiziksel hem de psikolojik şiddet nedeniyle yaşadıklarını, bir hastane odasını da mekân olarak ele almıştır. Yardımcı karakterler arasında bahsedilen bir şifacı ebe, dede ve annesi ile babası yer almaktadır. Diğer bölümlerde sıkça kullanılan metaforlar, benzetmeler ve süslü dil, bu bölümde de okuyucuya sunulmaktadır. Anlatıcı, bu ayrımı ve annesinin abisi için düşüncelerini şu dizelerle dile getirmiştir:

“*Hasta olunca ‘gözümün kökü, bidenecik yiğidim’ diyerek, koklaya seve ona bakar ama her bakışında da beli biraz daha bükülür sanki! Ben onu kıskanmam kiii!. Aaacıcuk kıskanır, köyün yamacıdaki dağlar kadar kocaman severim. Anamın onun için sakladığı etleri, şekerleri hep bana yedirir. Uğrun uğrun...*” (Ünver, 2020:26).

Son zamanlarda sürekli hasta olan abisi ve hastalanınca oyun oynayamadığı için şikayetçi olan kız kardeş, onsuз oynadığı hiçbir oyundan keyif alamadığını ve mutsuz olduğunu belirtti. Abisini iyileştirebilmek için çözüm arayan kız kardeş, köydeki şifacı ebenin ağrılara ve sızılara karşı kullandığı tekerlemeyi umut kaynağı olarak benimsedi. (Karnının ağrısı, dağlaraaa, taşlaraaa...) Hastalığa yakalanmadan önce, çocukluk zamanlarında bu tekerleme sayesinde ağrı sızının unutulduğunu ve kısa sürede tekrar gülmeye başladıklarını söyledi.

En son kendisini sıkıntıdan hastane camlarını sayarken bulan kız kardeş, abisinin başında günlerce iyileşmesini beklemiş ve umudunu hiç yitirmemişti. Ta ki annesinin feryatlarını duyup ve o çok sevdikleri sarı misketin yere düşüşünü görene kadar. Öykünün sonunda acısını ve hissettiklerini şu şekilde dile getirdi:

“Dudaklarını zar zor kıpırdatabildi. Gözleri öyle kilitlenmişti ki yatağa, başını iki yana çeviremedi. Göğsünde düğümlenen nefesini son bir gayretle çözerek, ‘Karnının ağrısı, dağlaraaa taşlaraaa...’

Bir misket yuvarlandı yere.

Sarı, parlak.” (Ünver,2020:31)

Bu öykü bir kardeş kaybı gibi görünse de alt katmanda cehalet, yoksulluk ve onun ağır bedelleri sorgulanmıştı. Aynı zamanda anlatıcı, ataerkil bir toplumda yetiştiği ön görülen kardeşlere yapılan erkek ve kız çocuk ayırımını tüm çıplaklığıyla gözler önüne serdi.

2.4. Çakıl Taşları

Tema olarak aile ve aşkı ele alan bu bölümde, Cemil adındaki kahramanın öne çıktığı görülmüştür. Bu öyküde, bugünden 12 Eylül öncesine yönelik bir bakış sunulmuştur. Cemil'in annesinin yaşadığı bir aşk aracılığıyla dönemin zorlukları ele alınırken, komşu kız üzerinden de geleceğe umutla bakmanın işlendiği gözlemlenmektedir.

Öyküde sıkça anne tasvirine ve aralarındaki ilişkinin kuvvetine değinilmiştir. Yaşadıkları ev ayrıntılı bir şekilde betimlenmiştir. İki katlı ahşap bir evden ve eşliğine serilmiş uyuyan Boncuk adındaki yavru kediden söz edilmektedir. Evin içindeki huzursuzluk ortamını ve kasvetli havayı “ağır bir koku” şeklinde tanımlayan anlatıcı annesinin mutsuzluğunu, babasının ise umutsuz tavrını bu bağlamda betimlemiştir. Bu sebeple insanların geriye yalnızca soludukları havayı

bıraktığını düşünmektedir. Kendisini bu kasvetli ortamda hayata bağlayan komşu kızı Fatma'ya olan hisleri onu ayakta tutmaktadır.

Hikâyenin devamında kitaplıktaki bir fotoğrafa gözü takılır ve yeşil parka giymiş iki arkadaş arasında annesini görür. Mazisi bilinmeyen idam haberinin, annesinin fotoğrafta gülümsediği gence ait olduğu bilinir. Yanında bir mektup bulur ve gazetede okuduğu idam haberinin, adaşı Cemil tarafından annesine gönderildiğini anlar. Karttaki şiiri okurken hissettiklerini, beyninden dizlerine doğru yayılan bir tür uyuşma ve kasılma olarak tarif eden Cemil'in şu sözleriyle öykü sona erer:

*“Bir uçurumun kenarında oturmuş
bekliyoruz Taşlar atıyoruz ara sıra
boşluğa,
Uçurum bir gün dolacak,
Ve biz karşıya geçebileceğiz diye...”¹ (Ünver, 2020:56).*

2.5. Şafak Yorgunu

Özlem duygusu ve yasak aşk temalarının işlendiği bu hikâyede aşık olduğu Yusufun askerden dönmesini bekleyen Elif'in yaşadıkları konu edinilir. Yazar bu bölümde hâkim bakış açısı kullanmıştır. Hikâyede yan karakter olarak hasta bir kaynana ve Yusufun abisi Halil de yer alır. Elif'in kaynanası huysuz, acımasız ve oğullarından başka hiç kimseyi sevmeyen bir kadındır. Elif ise hasta olan kaynanasına bakma sorumluluğunun kendi omuzlarına yük olduğunun farkındadır ve bu durumdan hoşnut değildir. Kaynanası için düşündüklerini şu sözlerle dile getirir: *“Şu kadının titrek elleri olmasa, can dilenir gibi açmasa havaya öyle. İşte o zaman şu itler yiyesice yüreği acımasa...”* (Ünver,2020:59).

Kaynanası hastalığının daha da ilerlemesi sebebiyle askerdeki oğlu Yusufun çağırılmasını istedi. Kendisini şafak yorgunu olarak nitelendiren Elif, bu haberin üzerine büyük bir sevinçle Yusufun çağırılmasını istemek için gitti. Aslında Halil ile evli olan Elif, eşinin abisi Yusuf'a aşıktı. Törelere kurban edilmiş bu genç kızın kendi içinde yaşadığı yasak aşk onu yorgun düşürmüştü.

¹ Ahmet Erhan, Uçurum.

Uzun zaman sonra yolunu gözlediği aşığını gördüğünde hissettiklerini ise şu şekilde ifade etti:

“Yusuf’un eli sol göğsüne değdiğinde işte tam o anda oldu olan! Bir solukta, eli göğsündeyken ve gözleri gözlerine değdiğinde, buldu anahtar kilidini. Çevirdi. Gözlerden gönlüne açılan kapıyı aralayıp girdi. Kilitledi. Mühürledi. İşte, yine, tam da o an; gözlerinden bir damla yağmur çiseledi süzölmüş bal üstüne...”
(Ünver,2020:61).

Üç yıldır hasretten aynaya bakmayan ve çeyizini açmayan Elif, Yusufun geri döneceği umuduyla yeniden şafak saymaktadı. En ufak bir hışırtıya cama koşan Elif, bir kez daha hayal kırıklığına uğradı. Umudunu kaybetmek istemeyen Elif, geçen her günü "karnında büyüyen bir ölüm yolcusu, sevda sancısı" olarak nitelendirdi.

Çektiği özlem ve bekleyişin yükü onu adeta saran bir sis gibi sarıyordu. Her gün gözlerini aynada bulamamak, çeyizini açmamak acının yanında umutsuzluğun da bir yüküydü. Ancak Yusufun geri döneceği umuduyla yaşamaya devam etti. Şafakları sabırsızlıkla karşılarken, kalbindeki umut biraz daha büyüyordu. Ne zaman bir ses duysa, camlara koşarak dışarıyı gözlüyor ve gözlerinden yaşlar süzölüyordu. Ancak her defasında, beklediği sevdiğinin gelmediğini görüyordu.

Elif, kendini bu bekleyişin içinde kaybolmuş bir yolcu gibi hissediyordu. Günler geçtikçe, içinde büyüyen umut ve acı birbirine karışıyordu. Kendini adeta ölüm yolcusu gibi hissediyor, sevdanın acısını her an hissediyordu. Her gün, içindeki karmaşayı ve yorgunluğu taşıyarak yeni bir güne başlıyordu. Umudunu kaybetmemek için direniyordu, ancak bazen yorgunluk onu sarıp sarmalıyor, umutsuzluğun karanlığına süröklüyordu.

Elif’in iç dünyasında, sevdiği adamın dönmesini beklemekle geçen her gün, adeta bir sancıya dönüşmüştü. Umutsuzluk ve özlem onu adeta bir hayalet gibi takip ediyordu. Ancak Elif, umudunu kaybetmek istemiyordu. Kalbindeki ateşi korumak için her zorluğa göğüs germeye hazırды. Karnında büyüyen bu ölüm yolcusu, sevda sancısı, onun hayatının bir parçası olmuştu. Elif, yaşadığı bu duygularla kendi içinde yarattığı dünyada yolculuğuna devam ediyordu.

Hikâyenin sonunda, belli bir sonuca varılmamış olsa da son dizelerinden Yusufun dönmediği anlaşılır. Yazar, diğer bölümlerde olduğu gibi öyküyü şiirsel bir anlatımla harmanlayarak okuyucuya sunmuştur. Her okuyucunun kendi

yorumlarıyla farklı sonuçlar çıkarabilmesine olanak sağlamıştır. Bu durum, öykünün son dizelerinde şu şekilde ifade edilir:

“An gelecek, al kuşağı o acının rengini gövdesinden söküp atacak, iyice ağırlaşan şafak yorgunu kirpiklerini aralayacak; ayın battığı o yerde, tepenin tam üstünde, nereye gittiği belirsiz, az çok Yusuf’a benzeyen bir karaltının peşine düşüp gidecekti!”(Ünver,2020:65).

2.6. Elmas

Güzelliği ile köye nam salmış olan Seher ve alkolik olduğu iddia edilen Kemal'in hikayesinin anlatıldığı bu öyküde yazar, hakim bakış açısıyla kaleme almıştır. Ana karakterlerin yanı sıra, zaman zaman köylüler, ebeveynler ve Seher'e tecavüz ettiği bilinen düşman gibi diğer karakterlere de değinilmiştir. Köy halkı Seher'in güzelliğinden hep korkmuş, onu iştah kabartan bereketli bir mera olarak görmüştür. Bu durum dizelere şu şekilde yansımıştır:

“Evlerden, erlerden irak tutulmalıydı. Dışılığı düşlerinden bile düşmüş nenelerden başka yanına yanaştırıp iş gördüren olmadı. Babasının gölgesi de silinince dünyadan, temelli sahipsiz kaldı Seher. Köyün merasından farkı kalmadı milletin nazarında. Her sahipsiz şey gibi; değersiz, kimsenin olmayan, herkesin olan! Kadınlara irak erkeklere yakın. Kasıklarındaki at canavarın, iştahını kabartan bereketli birmera!” (Ünver, 2020:73).

Köylüler için Seher'i bir insanın eş olarak kabul etmesi, onunla kol kola yürümesi için ya ellerinde silah olmalıydı ya da en azından ayyaş biri olmalıydı. Babası tarafından "içmeyen adama erkek mi denir?" düşüncesiyle yetiştirilen Kemal, baştan aşağı berduş bir karakterdi. Bu yüzden Seher'in tehlikeli bulunan güzelliğiyle başa çıkabilecek bir karakter değildi. Berduşluğunun altında yatan, Seher'in yaşadığı talihsiz olay sebebiyle ar ve namustan geçip intikama odaklanmıştı ve sonrasında Seher'in tecavüze uğradığı tarlaya gizlice sızmıştı. Zamanla acınası bir duruma düşen Kemal, silahını tanımadığı düşmana mı, Seher'e mi yoksa öfkesinden kendisine mi doğrultacağını bilemez hale gelmişti. Bu tür zamanlarda kulaklarını söylenenlere kapatarak Seher'in bedenine sığınır ve onunla rahatlar. Zamanla Seher ve Kemal birbirlerinden uzaklaşmış ve yaşanan tatsız olayın esiri olmuşlardı. Anlatıcı bu durumu şu şekilde tasvir eder:

“Ve bir sabahsız gecede, son ışık söndüğünde; Kemal'in gözlerindeki kıvılcımla

Seher'in yüreğinde tutuşturduğu kor küle döndü! Bir şişe rakı ya peşkeş çekildiği o son gece onlarca yılan kayıyordu Seher'in bedeninde. Kulaklarından, turnaklarından, burnumdan, göz bebeklerinden içeri... kıvrıla kıvrıla...akıyorlar...” (Ünver, 2020:79).

Hikâye, belli bir sona bağlanmamakla birlikte Seher'in yapılan baskılara ve yaşadıklarına dayanamayıp köyden ayrıldığı tahmin edilmektedir. Seher'in kendi içinde bir karar vererek köyden uzaklaştığı düşünülmektedir.

2.7. Siyah İnci, Beyaz Tarak

Öykü, bir çocuğun yaşadığı zor koşullardan kurtuluş hayalini anlatmaktadır. Çok sevdiği ve idol olarak gördüğü öğretmeni Selvi, kendisine ilham kaynağı olmaktadır. "İncili Tarak" adı verilen eşya ise Selvi öğretmene aittir ve içinde bulunduğu zor şartlardan kurtulmanın simgesidir.

Anlatıcı, kahraman bakış açısını kullanmıştır. Okul yıllarında kendisinde travma yaratan Selvi öğretmenin ve çok sevdiği ablasının saçlarını kesmesi hikâyenin başlıca konusudur. Kahraman için, öğretmenin ablasıyla birlikte saçlarını kesmesi bile ona duyduğu sevgiyi azaltmaz. Kurtuluş mücadelesinde yardımcı olan ablasına en değer verdiği şey olan incili tarak hediye etmek ister. Ancak tarağın kırılması, yaşadığı üzüntü ve tüm zorluklara rağmen kurtuluşun simgesi olan o tarak inancını koruyarak savaşına devam ettiğini gösterir.

Ablasına olan sevgisinden sık sık bahseder ve öğretmeniyle bir olup saçlarının kesilmesinin oldukça canını yaktığını dile getirir. Ancak sevgi ve saygı dolu duygularını dile getirmekte zorlanır. Anlatıcı, dizelerinde bu durumu şu şekilde açıklar:

“Selvi öğretmenim abamla bir olup saçlarımı keserken hiç ağlamadım. Gözümden mi düşeyim? Saçlarım ağladı ama. Kırt kırt, her makas sesinde kanadından vurulmuş serçeler gibi yere yığılırken ağladı. İçin için ağladı. İniltileri duydum! Kan akıyordu başımdan gördüm. Benden başka kimseler görmedi. Ağlamadım! Dudaklarımı ısırardım sadece. Ağzımda kan kokusu... Onlar gidince yere serilmiş saçlarımı avuçlayıp tutam tutam başıma koyana kadar da sustum.” (Ünver,2020:120)

Siyah inci ve beyaz tarak tasvirinde zıtlıklar kullanılarak öyküde anlam kuvvetlendirilmiştir. Zamanla uzayan saçlarını, çok değer verdiği incili tarakla taramak için sabırsızlandığını belirtir. Son dizelerinde ise ablasının gülleri çok sevdiğini, onun için beyaz güller topladığını söyler. Güllerden kefen yaparak

sardığı ölü tarağın, kırık dişlerinin etlerini hala gevelemekte olduğunu belirtir. Kitabın son öyküsü olan siyah inci beyaz tarak, řu cümlelerle son bulur:

“ Ve şarkımı söyleyerek uyandırıyorum yeğerlerimi.

Selvi öğretmenimin sesi esiyor sesimde, bir seher yeliyle...

Aynanın tam yamacında durup, gecenin izini siliyorum kendi

ellerimle. Ve tüm inancım la meydan okuyorum:

Müjdeler olsun, ey hayat! Ahtım olsun ki söküp alacağım o incili tarağı senden!

(Ünver,2020.124).

SONUÇ

“KAPISIZ KİLİTLER” adlı kitap, zor koşullarla başa çıkma, umut ve kurtuluş temalarını işleyen etkileyici bir öykü derlemesidir. Kitap, farklı karakterlerin iç dünyalarını, sıkıntılarını ve hayallerini ele alarak okuyucuyu derin bir duygusal yolculuğa çıkarmaktadır.

Her bir öykü, yazarın etkileyici anlatımı ve duygusal derinliğiyle öne çıkmaktadır. Öykülerdeki karakterler, yaşadıkları zorluklarla mücadele ederken umutlarını korumaya çalışırken, aynı zamanda içlerindeki gücü keşfederler. Bu öyküler, insanın hayata ve kendi iç dünyasına dair derin bir anlayış sunarak okuyucuyu düşünmeye teşvik etmektedir.

Kitap, farklı olay örgüleri ve temalarla okuyucuyu sürükleyici bir atmosfere sokar. Siyah inci ve beyaz tarak gibi sembollerin kullanımıyla, zıtlıklar arasında gizlenen anlamları okuyucuya aktarır. Ayrıca, kilitli kapıların ardında gizlenen sırlar, engeller ve özgürlük arayışı da önemli bir motiftir.

“KAPISIZ KİLİTLER”, insanın iç dünyasını, umutlarını ve kurtuluş arayışını derinlemesine anlatan güçlü bir kitaptır. Okuyucu, her bir öykünün içine dalarak karakterlerle birlikte duygusal bir yolculuğa çıkar ve sonunda kendi düşüncelerini, hislerini ve umutlarını sorgulamaya başlar.

Bu kitap, yazarın özgün anlatımı ve derinlikli karakterlerin yanı sıra, hayata dair evrensel mesajlarıyla da dikkat çekmektedir. Okuyucuları derinden etkileyen ve üzerinde düşünmeye sevk eden “KAPISIZ KİLİTLER”, edebi bir başyapıt olarak okurlarının beğenisini kazanmıştır.

KAYNAKÇA

AKBULUT, Nazire (2022), “*Güçlü Betimlemeli Psikolojik Anlatım*”, s.3-5

“*Al Kalem Eline*” , (20 Ekim 2020), Güzel Ankara’ m, s.11

“*Aslolan Öykü Karakterleri*”, (13 Kasım 2020), Birgün Gazetesi, s.7

ÜNVER, Mediha (2020), *Kapısız Kilitler*, Ankara: Bilgi Yayınevi